

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:

Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.

Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Vol. 2. No. 78.

Price 5c.

TORONTO, ONTARIO FRIDAY, SEPT. 15 1944.

Price 5 c.

Let. 2. št. 78.

NEIZBRISANI ZNAK PRIJATELJSTVA IN BRATSTVA

ODLIKOVANJE GENERALOV IN ČASTNIKOV NARODNO-OSVOBODILNE ARMADE

Moskva — Vse-slovenski odbor vam pošilja članek zelo znanega javnega delavca Božidar Maslarič-a, kateri se glasi:

"Predsedništvo Sovjetske Unije, je odlikovalo z medaljo 'Suvorov' prvega razreda vrhovnega poveljnika in maršala Narodno-osvobodilne armade Jugoslavije, Josipa Broz Tita in z medaljo 'Lenina' prvega razreda, Edvarda Kardelja, podpredsednika Nacionalnega Komiteta, narodnega osvoboditelja Jugoslavije, ter 46 jugoslovanskih generalov in častnikov z medaljo 'Kutuzova' prvega in drugega razreda.

Maršal Tito je odlikovan za izvenredno politično in vojno vodstvo v borbi proti Hitlerjevi Nemčiji, sovražnika Sovjetske Unije in Jugoslavije. Edvard Kardelj in 46 generalov in častnikov, za izvenredne vojaške sposobnosti, hrabrost in junaštvo v vojnih akcijah.

To je vsekakor radostni dogodek ne samo za odlikovane voditelje neprimerne borbe narodov Jugoslavije, ampak za vse narode Jugoslavije. Jaz osebno sem radosten in ponosen, enako kot da sem bil sam deležen odlikovanja. Jaz smatram ta odlok, kot znak velikega priznanja za doprinos, katerega so naši narodi doprinesli k osvoboditvi človeštva od podivjanih tolpe nemškega fašizma.

Sovjetski narodi zaporedoma manifestirajo svoje prijateljstvo napram narodni Jugoslaviji. Zelo redko dobimo slučaj, da bi ne bilo obširnega poročila v svetovnem časopisju o junaški in vztrajni borbi narodov Jugoslavije.

V mnogih sovjetskih šolah, kolektivnih farmah, dvoranah in privatnih stanovanjih, poleg drugih slik na steni, je tudi slika maršala Tita. Kar pa je še bolj značilno, je to, da je slika maršala Tita okrašena z cvetjem, kot znak velikega spoštovanja in priznanja. Sovjetska vlada, je podelila nagrado maršalu Titu — sabljo; maršal Sovjetske Unije Konev, pa je podaril maršalu Titu meč in daljnoročno puščico.

RAZDELITEV VELEPOSESTEV

Lublin, Poljska — Nacionalni Komitet narodnega osvobodjenja Poljske, je sprejel načrt agrarne reforme, namreč razdelitev bivših veleposestev med vojne veterane in kmete. Odlok za agrarno reformo določa razdelitev veleposestev, ki so jih lastovali Nemci in poljski izvajalci. Razdelitev bo izvedena še to leto in sicer po 12 in pol akrov na posameznega kmeta, agrarne delavce ter vojne veterane na daljšo dobo za odplačilo državi. Lastniki takih posestev bodo svobodno odločali ali bodo zadržali kmetijska kot privatna lastništva ali pa bodo obdelavali ko-ope-rativno ali pa kolektivizirali.

Nacionalni Komitet v načrtu agrarne reforme je določil izjemo veleposestev, katere pripadajo katoliški cerkvi.

Vse kar je važno za pri-pomniti je to, da je poljska begunska vlada v Londonu že tri leta in za to dobo niti na pamet ji ni prišla agrarna reforma, kakor tudi druge narodnim interesom koristne določbe. Nacionalni Komitet je na prvem zasedanju stonil več, kot vsi poljski režimi po prvi svetovni vojni.

gled, Maršal Tito je prejel več drugih daril in pozdravov od državljanov Sovjetske Unije.

Odlikovanjem voditeljev in junakov Osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov, je neumljiv dokaz tesnega prijateljstva in bratske zveze narodov Sovjetske Unije in Jugoslavije — prijateljstvo in bratstvo — rojeno v krvi in prekaljeno v neprimerni borbi proti smrtnemu sovražniku, katero obenem polaga čvrste temelje za povojno sodelovanje izmed Jugoslavije in Sovjetske Unije, kot najmočnejša obramba proti ponovitvi agresije.

Končno slede srečnejši dogodki eden od drugega. Rdeča Armada je na mejah Jugoslavije, odlikovanje junaških sinov narodov Jugoslavije po predsedništvo Sovjetske Unije, sta dva dogodka, ki bosta pričala nadaljnjim pokoljem o junaškimi čini narodov Jugoslavije in Sovjetske Unije, ampak jih tudi navdušujeta točasno v skupni borbi proti sovražniku narodov in človeštva — nemškega fašizma.

Rumunija Sprejela Mirovne Pogoje

London — Zadnjega tedna Rumunija je podpisala mirovne pogoje brezpogojne predaje v Moskvi, potem ko je prišlo do sporazuma med Sovjetsko Unijo in Rumunijo. Mirovne pogoje za Sovjetsko Unijo, Vel. Britanijo in Združene države, je podpisal maršal Rodin Y. Malinovski, katerega zmagoslavni odelki so prvi vkorakali po zmagovitih nacističnih sil v Bugarešto, prestolico Rumunije.

Mirovna pogodba določa, da bo Rumunija plačala odškodnino za reparacije za

POMANJKANJE UČITELJEV

Winnipeg — Napram tujakšemu poročilu v zapadnih provincijah je pomanjkanje učiteljev. Okrog 120 šol ob začetku šolskega leta v Manitobi, je ostalo zaprtih. Računa se, da je v treh provincijah potrebno 750 učiteljev.

General Wilson jim je zapretil

London — V zvezi vkorakanja zavezniške armade na jugoslovansko obrobje, je pobudilo razna mnenja med ljudstvom in posameznimi krogi. Namreč nekateri krogi so napovedovali možnost spojitve Mihajlovičevih četnikov s zavezniško armado in z tem zagotoviti, njihovo obrambo glede izdajalskega sodelovanja z nemškimi okupatorji. Toda general Wilson, vrhovni poveljnik zavezniške armade v sredozemlju, je v svojem govoru jasno povdaril, da zavezniški ne bodo tolerantni napram posameznikom ali organizacijam, ki so pomagali nemške okupatorje.

General je v govoru preko radia dejal: "Nemške okupatorske sile odstopajo na vseh sektorjih bojne črte. Ni daleč dan, ko bodo vse evropske vključujoč balkanske države osvobodene. Naznanjeno mi je, da nekateri posamezniki in organizacije na Balkanu, pomagajo Nemcem pri begu. Toda zavezniški ne bodo tolerantni napram posameznikom kakor

Rdeča Armada v ofenzivi ob Vzhodni Prusiji

PO ZAVZETJU LOMŽE OBKROŽA S ZAPADA VZHODNA PRUSIJO, TER SO NJENI ODDELKI DOSPELI NA ČEHOSLOVAČKO MEJO OB KRASNO IN SE SPOJILI Z N.O. ARMADO PRI NEGOTINU

Moskva — Maršal Stalin je predvčerajšnjem naznanil zavzetje Lomže v zapadni Poljski, zelo močna starinska trdnjava, katere je oddaljena komaj nekaj 15 milj od vzhodne Prusije in 75 milj severovzhodno od Varšave. Padec Lomže, bo omogočil odelkom Rdeče Armade v prodiranju skozi ravnino ob reki Narev ob vzhodni Prusiji.

Včerajšnje poročilo naznaja, da so oddelki Rdeče Armade dosegli čehoslovaško mejo, južno od Krosno v bliskoviti ofenzivi v južni Poljski. Nadaljno poročilo omenja, da so v teku zelo hudi boji pri Varšavi. Odelki Rdeče Armade v zvezi z prvo poljsko armado, katere je bila organizirana v Sovjetski Uniji, napadajo predmestje Praga na desnem obrežju reke Vistula in je mnenje, da je padec prestolice poljske Varšave, neizogibi-

ben. V napadu na Transilvanijo zasedeno po Madžarski,

William Ferderber v odelku kanadske letalske sile v Evropi.

DE GAUL SESTAVIL NOVO VLADO

Pariz — General Charles De Gaul, je sestavil novo vlado, katere zborovanje se je vršilo dne 11 tg. m.

Nova vlada poleg drugih članov odbora narodnega osvobodjenja, vključuje štiri poslance socijalistične in dva poslance komunistične stranke.

Pozdrav vladi in maršalu Titu

Predsedniku Jugoslovanske kraljevske vlade v Londonu Dr. Ivan Šubašić-u.

GOSPOD PREDSEDNIK:

V imenu tretje redne konvencije Vzájemne Podporne Zveze Bled, vam pošiljamo rodoljubne pozdrave in obenem izražamo našo željo, da bo kraljevska vlada podvzela vse v svoji moči za izvedbo sporazuma med nami gospod predsednik in maršalom Titom, za narodno osvobodjenje in enakopravnost.

Prosim vas, da v našem imenu izročite bratske in borbene pozdrave maršalu Titu, Narodno-osvobodilni armadi in junaškim narodom Jugoslavije v neprimerni in vztrajni borbi za narodno čast in obstoj.

Člani in članice Vzájemne Podporne Zveze Bled, smo pripravljeni vsak po svoji zmoglosti podpirati narodne želje za uresničitev Nove svobodne in federativne Jugoslavije.

Anton Novak, Konvenčni predsednik

ŽALOSTNA VEST

Predno smo dali list v tisk, prejeli smo obvestilo iz Windsorja, da je dne 5 septembra umrl v bolnišnici zelo znan in stari naseljenec Matija Globovnik. Bolehal je nad leto dni.

V drugi izdaji lista bomo priobčili obširnejši dopis, ki ga je napisal Steve Hartman.

AKTIVNOST AVSTRIJSKIH PARIZANOV

London — Glasom tukajšnjih vesti, zadnje dni je opaziti večje partizanske aktivnosti v Avstriji. Oddelki, ki so znani pod imenom "Rdeči Orli", so na več krajih razstrelili železniške pro-

sovjetske in rumunske čete, so napredovale in zavzele 50 nadaljnjih mest in vasi, medtem važno železniško postajo Odrorhei.

Najnovejše poročilo pravi, da je sovjetska konjica prekorčila mejo med Poljsko in Čehoslovaško in pri tem pobila nad dva tisoč sovražnih vojakov in častnikov. Bliskovito napredovanje sovjetskih čet na tem kraju je v zvezi močnega narodnega odpora v Slovačiji.

Ob vzhodu Donave sovjetske čete so napredovale do jugoslovanske meje, ter isto prekorčile pri Negotinu, se glasi poročilo iz glavnega stana maršala Tita.

V naslednjem tednu za pričakovati je večje spremembe posebno na severnem področju ob vzhodni in zapadni Prusiji, karpatskem prelazu v Transilvaniji in pa na vzhodni balkanskega polotoka.

Nacistična Zapadna Stena Poka

AMERIŠKI MOTORIZIRANI ODDELKI PRODIRAJO PROTI BOLOGNE OB REKI RHINE. NAD ŠEST TISOČ BOMBNIKOV DROBI UTRDBE SIEGFRIED ČRTE.

Zavezniški glavni stan — Močni motorizirani oddelki prve ameriške armade, so zdrobili nacistični odpor ob nemški meji, ter so zavzeli nemško vas Rotgen in se nahajajo v predmestju Aachen, močni obrambni točki pred Siegfried črto. Mesto Aachen šteje 160 tisoč prebivalcev in leži na zelo važnem in strateškem križišču železniške proge in glavne ceste, nekaj 40 milj od drugega zelo važnega mesta ob reki Rhine, Cologne.

Drugi odelki in sicer druge in sedme ameriške armade prodirajo ob Mosselle reki, važnem mestu Nancy proti Strasburgu v južno-vzhodni Franciji. Dočim pa kanadska prva in britska druga armada, prodirate ob Rokavskem zalivu. Napram tozadnjim poročilom, pravljute bitke so v teku za obrežje pristanišče Calais in pa Leopoldovem kanalu do katerega so dosegli kanadski oddelki v Belgiji, ter ga prekorčali.

Pomoč za 140 milijonov ljudstva

Montreal — Pripravljalni odbor za konferenco Mednarodne organizacije za obskrbbo in obnovo gospodarstva državam prizadetim z vojno, pravi, da bo treba takoj prežiti pomoč 140 milijonom prebivalcev, dočim pomoč ljudstvu sovražnih držav pride na razpravo v poznejših zasedanjih predstavništev 44-ih držav Zedinjenih Narodov.

Pomoč bo potrebna zlasti v Evropi in pa daljnem vzhodu. Nad 35 držav je prizadetih z vojno, katerih število prebivalstva znaša 140. milijonov ne vključujoč 84 milijonov prebivalcev okupirane Kitajske. Večji del teh držav je gospodarsko popolnoma vničeno in ljudstvo bo potrebna takojšnja pomoč z živili in pa sredstvi za obnovo gospodarstva.

Pripravljalni odbor je tudi naznanil, da bo večina delegatov prispela za konferenco danes, to je 15 septembra, ko začne prvo zasedanje Mednarodne organizacije za obskrbbo in obnovo gospodarstva ljudstvom prizadetim z vojno.

ge in prodirajo ob meji Štajerske in Koroške za spojitve z Narodno-osvobodilno armado Jugoslavije.

V ZADNJIH KRČIH NAPOVEDALA VOJNO NEMČIJI

London — Bolgarska pro-fašistična vladna klika, katere se je obotavljala tri leta in prepričevala bolgarski narod, kakor tudi zunanji svet o svoji "neutrlnosti", je po strmoglavitvi vlade Ivana Bragjanov, napovedala vojno Nemčiji, sedaj ko so nacistične sile v skripčih in pred popolnim porazom na Balkanu.

Skušala je po vzorcu svojih kolegičev bivših protinardnih begunskih vlad Jugoslavije in Poljske, igrati judževo vlogo celo zdaj, ko je Rdeča Armada z ene in druge strani pripravna vdarii in streti poslednji odpor nacistične sile na Balkanu vred z Narodno-osvobodilno armado pod vodstvom maršala Tita. In to se ji ni posrečilo, kakor tudi ne bivšim jugoslovanskim begunskim krogom, najbrž da se ne posreči tudi poljskim begunskim krogom, da bi proti volji naroda in pa številnih pregreh ki so jih storili pred leti in v teku vojne, polastiti se zopet oblasti za izkoriščanje ljudstva in ustvarjanju intrig.

Poraz nemškega fašizma na evropskem kontinentu, je obenem poraz predvojne reakcije in protinardnih režimov, ter domačih rabljev, ki so verno služili sovražniku svobode, narodne enakopravnosti in ljudskega napredka — nemškemu fašizmu. Te napovedi se je v zadnjem trenutku zavedal tudi bolgarski narod, kajti pozdravlja svojo Slovansko rešiteljico — Rdečo armado.

SEDMO VOJNO POSOJILLO ZMAGE

Ottawa — Finančni minister Mr. Ilsley, je naznanil, da začne kampanja za sedmo vojno posojilo zmage, dne 23 oktobra. Kvota sedmega vojnega posojila zmage, je en bilijon in 300 milijonov dolarjev ali pa sto milijonov več, kakor za šesto vojno posojilo.

Med posameznimi krogi kakor med ljudstvom v splošnem, prevladuje mnenje, da bo sedmo vojno posojilo zmage doseglo svojo določeno kvoto, kajti njegov pomen se na naša, kakor za vojne enako tudi za povojne zadeve. Namreč predvidena je pomoč povrnjenim vojakom po lestvici za dobo let službe na ono stran oceana, kakor smo že prej poročali. Medtem sedmo vojno posojilo bo deloma šlo tudi za pomoč obnovitvi gospodarskega položaja z vojno prizadetim državam v Evropi, glavno pa, za brezpogojno zmagovo nad Hitlerjevo Nemčijo.

Obresti glede vojnih bondov sedmega vojnega posojila, bodo po določeni lestvici prejšnjih vojnih posojil.

MORDA PRIDE DO PONOVIH VOLITEV

Toronto — Vsled vse večjega nezadovoljstva med ljudstvom, zlasti organiziranim delavstvom napram konservativni provincialni vladi, premiera Drew, so mnenja, da morda pride do ponovnih volitev v Ontario.

Leslie Moris, provincialni vodja delavske progresivne stranke, je podal izjavo, namreč 22 razlogov kateri vsebujejo celotni program konservativne stranke v pred volilni kampanji, ki ga konservativna vlada neizpolnjuje, za združitev poslancev liberadne, CCF in delavske progresivne stranke. Poslanci navedenih strank sestavljajo 52 od 90 poslancev v provincialni zbornici, kar je nekaj manj kot dve tretjini večine napram konservativni vladni stranki, namreč 38 njenih poslancev.

Zahteve so za izvenredno zborovanje provincialne zbornice, za zakonitev potrebnih socialnih reform in delavskih zakonodaj. Nekoliko poslancev od CCF in liberalne stranke, se je izreklo za formiranje koalicijske vlade, namreč liberalne, CCF in delavske progresivne vlade, kar je mogoče edino če pride do sporazuma med strankami opozicije. Vsled tega so tudi mnenja posameznih krogov, da morda pride do ponovnih provincialnih volitev še to jesen.

Izvršni Odbor delavske progresivne stranke, je na svojem zasedanju zadnjega tedna sprejel resolucijo s katero urgira formiranje koalicije med CCF, liberalno in delavsko progresivno stranko, kot zagotovitev za uspešno izvedbo vladnega programa.

BN. and PS. Hospital
Canadian Army Overseas.

Pišite pisma našim vojakom

Johny Kosmrly, kateri se nahaja v bolnišnici radi težjih ran ki jih je zadobil v dneh invazije, naproša vse svoje znance in prijatelje, da mu pišejo. V svojem pismu pravi, "izgubil sem skoraj vse prejšnje naslove, ki sem jih imel pri sebi in mi je zdaj težko pisati enemu ali drugemu prijatelju in znanecu. Zato naprošam da se ob priložnosti javijo z par besed na moj novi naslov."

Njegov naslov je:
Gnr. Kosmrly J. I. B-71186

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevaajo. Rokopis nenaro-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.

Neizbrisan spominski dan

Dne 6 septembra 1944 bo šel v eno najpomembnejših spominskih dnevo povesti Slovanov narodov v borbi za svobodo in obstoj. Ta dan ostane v neizbrisnem spominu ne samo radi njegovega povestnega pomena in narodnega sorodstva narodov velike Sovjetske Unije in Jugoslavije, ampak tudi vsled svoje mednarodne solidarnosti v borbi za interese narodov in človeštva.

Tega dne so odjeknili prvi spojitveni klici slavnih armad — Rdeče Armade Sovjetske Unije in pa Narodno-osvobodilne armade Jugoslavije.

Težko je v kratkih besedah opisati srečnost tega dneva. Ta dan bodo najbolj opisali narodi Jugoslavije, njegovi Novi narodni voditelji in narodni pesniki, katerih dela se začnajo z tisoč let trpljenja, mučenja in zapostavljanja narodov Jugoslavije, a kažejo svetlo pot v Novo svobodo in srečno življenje.

Tisoči naših junaških bojevnikov in bojevnic, ki so zmrzovali po visokih planinah in prezrli svoje lastno življenje za bodočnost svojega naroda, ki so se kakor levi borili skoraj dve leti praznih in golih rok proti podivjanih tolpe nemškega fašizma in domačih izdajalcev — pa matere, žene in dekleta, ki so pričale strahotam početja nemških razbojnikov — ti bodo zmožni opisati ta srečni dan v člankih in pesemskih akordih, spojitve dveh slavnih armad.

Dne 6 aprila leta 1941, zagrmeli so prvi strelji črnih sil neprimerne nazadnjaštva ob jugoslovanski meji. Do zob naoborožene nemške fašistične tolpe vdrle so na jugoslovansko ozemlje in začela se je dotedaj v vsej zgodovini neprimerna kalvarija narodov Jugoslavije. Zapravi najhujša in najbolj krvava zgodovina, toda obenem najpomembnejša za nadaljni obstoj, narodno čast in obstoj.

Do vrhunca svoje "nepremagljive" slave, nemška vojna sila, je kaj kmalu zdrobila odpor bivše jugoslovanske armade, toda ne narodne zavesti in narodnega odpora. Nemška fašistična ideologija ni računala na to, da je mogoče doseči začasne vojaške zmage, celo poraziti gotovo armado — ni pa mogoče zatreti narodne zavesti. To dejstvo je dokaz žive pričujočnosti, če tudi so se v naši sredini dobili ljudje, ki so podpirali zamisel nemške "nepremagljivosti", ter napovedovali skorajšnji poraz Rdeče Armade.

Toda narodi Jugoslavije niso obupali in se niso udali. Vztrajali so v popolni zavesti, da pride za gotovo dan popolne zmage nad nemškim fašizmom. To zaupanje so polagali Rdeči Armadi od začetka svoje krvave in neprimerne borbe.

Tri dolga leta so torej pretekla predno se je uresničila njihova želja. Tri dolga leta ne samo krvave in neprimerne borbe, brez orožja in najnujnejših potrebščin ampak tri leta, ki bodo iz podanih podatkov enkrat po skončani vojni, pretresala čitatelja ob čitanju strašnih zločinov, neprimerno trpljenje in muke, skozi katero je šel naš in drugi narodi v Jugoslaviji. Toda zaeno tri leta vztrajne in naporene borbe proti domačim izdajalcev na znotraj in zunaj Jugoslavije. Naposled pa tri dolga leta predno je zbral svoje narodne moči, organiziral svojo slavo in neumrljivo armado, katere danes v bratskem spoju z Rdečo armado, drobi kosti fašističnim morilecem na balkanskem polotoku in polaga dejanske pogoje za Novo svobodno federativno Jugoslavijo.

Dan popolnega osvobodjenja ni več daleč! On je bližje z vsako uro in minuto, posebno sedaj, ko je slavna Rdeča Armada — Slovanska armada, katere je zadala smrtni udarec nemški "nepremagljivi" sili pri Stalingradu ter rešila narode in človeštvo pred fašističnim suženjstvom vred z vztrajnostjo Narodno-osvobodilne armade in pa zavezniškimi armadami Vel. Britanije, Združenih držav in Kanade.

Dan spojitve Narodno-osvobodilne armade z Rdečo Armado, ostane neizbrisan dan v povesti narodov Jugoslavije in Sovjetske Unije!

O takozvani sredini

(Radio govor Prof. Borisa Furlana, B.B.C. London 8. julija 1944. v slovensčini).

Ponovno sem govoril s tega mesta o onih nesrečnih sinovih slovenskega naroda, katere je kriminalna klika prevarala in pregoljufala, da so se podali v službo okupatorja, in mu pomagajo v borbi proti OF. Malo je teh nesrečnežev, in njih usoda je zapečaten, kolikor se ne javijo nemudoma najbližjemu poveljstvu NOV. Sodba zgodovine je neizprosna, in enako je sodba njenega izvrševalca, naroda, ki mora v svrhu samoohranitve eliminirati iz svojega telesa kakršne koli kriminalne infekcije. O teh nesrečnežih, kratkega ali zmešanega razuma, ne bom več govoril, in ne bom jih znova in znova pozival, naj svojo zmožnost spoznajo, spregledajo in se podajo na pravo pot. Če jih doslej niso mogli prepričati razlogi etike in prosto človeške dostojnosti, in — kar je pri teh tipih odločilnejše — če jih zgolj sebični oportunistični račun še vedno ni uveril, da si morejo rešiti golo življenje samo, če takoj dezertirajo iz belogardističnih formacij in skušajo z aktivnim dejanjem oprati od sebe kri, ki so jo prelili v bratmorni vojni jim ni pomoči. Propadli bodo, neslavno in nečastno.

A za temi nesrečnimi zapeljanci, kratkega ali zme-

šanega razuma, so stali ljudje z visoko razvitim preračunajočim razumom, a mrzlega srca. Da sebe ohranijo na oblasti, so si izmislili nečestno laž, da je vera v nevarnosti in da je borba proti OF verska dolžnost. Na lastno pobudo so organizirali, izrabljajoč verske institucije, razpredeno ovađuško mrežo po vsej Sloveniji in jo postavili v službo okupatorja. Oni so organizatorji belogardijskih formacij, in v plavogardijskih formacij za aktivno borbo ob strani okupatorja proti NOV.

Ti ljudje niso kratkega ali zmešanega razuma. Sprevideli so že, da so stavili na napačnega konja, in da tečejo nacističnim okupatorjem poslednje minute. Nekateri od njih so se že spravili na varno, v strahu pred svetim maščevanjem naroda, in prepuščili izvrševalce svojih ogabnih načrtov usodi. Nekateri pa so še ostali na terenu, odločeni, da še nadalje uporabijo zvijačo in prevaro. Igra jim je tolikokrat uspevala, zakaj jim ne bi še enkrat, si mislijo. Če jim ni uspel račun z okupatorjem, zakaj jim ne bi sedaj uspel račun z zavezniški? Pomislekov najpreprostejših dostojnosti ti ljudje ne poznajo, in če so sedeli pri banditih s fašističnimi mogotci in generali, če so potem napisali nemški vojni in gestapovski gospodi, zakaj ne bi

Govor prof. Borisa Furlana

(Radio-govor Prof. Borisa Furlana, BBC London 15. julija 1944. v slovensčini).

Nedavno tega sem se sestal z Belgijcem, ki je pravkar prispel iz osvobojenega jugoslovanskega ozemlja. Dalmatinski tovariši ga bodo takoj prepoznali, če jim ga opišem kot visokega, slokega mladeniča črnih las in rjavih oči z veliko brazgotino na desni roki, spomin na rano v abesinski kampanji. Prinesel mi je partizanske časopise, brošure in fotografije, ter pripovedoval o svojem življenju med partizani.

Zagledal sem se v slike teh junaških Dalmatincev, v njih obraze, izražajoče toliko prestance trpljenja in gorja, in toliko nezlomljive vere v sedanjost in bodočnost. Dalmacija, dežela tako slavne preteklosti, zibelka svojstvene kulture in edinstvenih mediteranskih državnih tvorb. Koliko tujih zavojalcev si je v teku dolgih stoletij skušalo osvojiti zemljo in duha naroda ki prebiva pod tako čudovito modrim nebom in tako edinstveno jasnim a grenkim Jadranom. V dolgih stoletjih tujih osvobodilcev niso mogli ukloniti ali zlomiti duha naroda, ugrabljenega zemlje ne pridržati. V uri poslednje in največje preizkušnje se je narod, ki prebiva na tej posvečeni zemlji, izkazal vrednega velikega izročila. Ne bes sovražnih hord, ne požgani domovi in vasi, ne masovno klanje, deportiranje in zapiranje v koncentracijske taborišča niso mogli zaježiti ali zadušiti plamena narodnega upora. Vso deželo zajame narodno-osvobodilna borba, brez števila so dela junaštva, smelih podvigov in samožrtvovanja, težji udarci, ki jih dobiva barbarski okupator od dalmatinskih brigad.

Moj belgijski znanec mi pripoveduje o svojih vojaških pohodih in o brezmejni radosti, s katero gredo partizani v akcijo, pripoveduje mi o velikem partizanskem spoznanju: absolutna vera v vrednote človeškega dostojanstva, ki jih predstavlja vsak član občestva, in nezlomljiva volja, te vrednote uresničiti. Velika nova ljubezen, ki z neodoljivo silo mu odkrije novo življenje, zajame vsakega partizana, ki je resnično vredno življenja, svet v katerem ne velja račun osebnega udobja in egoistične koristi.

Moj belgijski znanec mi pripoveduje o trpljenju naroda in dežele, o Splitskih in Biokovskih, o Sinjski Krajini in Mučeniški Zagori, in o otokih, teh naših čudovitih dalmatinskih otokih, primernih čudovitega junaštva in neizrečnega gorja. Pripoveduje o delu narodno-osvobodilnih odborov, teh izrazov novo vstajajoče resničnosti ljudske demokracije, pripoveduje o Svobodni Dalmaciji, in njenem uredniku drugemu Pavu Lukinu in njegovih sodelavcih, o komiteju AGI-PROP-A. Ogledujejo si posamezne številke Svobodne Dalmacije in občudujejo

jutri sedeli za isto mizo z zavezniškimi generali? Zagotavljali bi jih, kako so s srcem bili vedno na njih strani, kako so obsojali početje črnih in rjavih sraje, in seveda, tudi bele in plave garde. A po drugi strani — tako bodo govorili — je tudi OF mnogo zagrešila. V OF, ljudje, brez političnega iskustva, mnogo idealizma so v njih. A prenapeteži so, in ž njimi je treba ravnati modro in prizanesljivo, pa bodo že prišli na pravo pot, kakor izgubljeni sin. Seveda, to gre brez besede, priznati morajo naše iskreno vodstvo in se nam ukloniti.

Ta račun takozvane sredine se ne bo posrečil, in važno je, da oni v Ljubljani, ki računajo na prizanesljivost, ali bolje rečeno, na naivnost zaveznikov, to vedo. Nobena zunanja sila ne bo rešila kolaboracionistov, direktnih ali indirektnih, od nezasluzene kazni, edini, ki jih more rešiti in jim vrniti vrednote človeške dostojnosti, je slovenski narod sam. Slovenski del dolgo in trdo šolo življenja narod je suveren, šel je sko-

ja, ter bo pravičen in nepristranski sodnik. njeno tipografsko dovršenost, njen visoki kulturni nivo in njeno davdihujočo borbennost. Naš sovražnik ne bo nikoli razumel, da je pri nas kultura nositeljica baklje upora, da ni borba na terenu le izraz instinktivne volje do svobode, marveč da je sestaven in nerazdružljiv del obče kulturne borbe za nove vrednote življenja. Moj belgijski znanec je srečal partizane, ki so pravkar prišli s položaja in kot delegati potovali na Mladinski Antifašistični Kongres. To je simbolično za vso narodno-osvobodilno borbo in za novo Jugoslavijo: kulturno delo na Kongresu ni prekinitev borbennih operacij, odmor med vojaškimi akcijami. Kulturno delo in vojaške akcije sta le momenta enega in istega

Iz borbene Jugoslavije

V neosvobojenih področjih Jugoslavije se že več tednov bije boj za žetev. Ženske in omladina delavske brigade pobirajo zemeljske pridelke pred nosom okupatorja. Partizanske enote ne prenehoma napadajo sovražnikove prometne žile, da bi onemogočile sovražniku prevažanje kornice v Nemčijo. V eni noči je bilo požetih 230 hektarjev žita blizu sovražniške linije v Slavoniji. V enem drugem kraju Slavonije, je vse žito katero je pustil sovražnik prevzelo ljudstvo in odpeljalo v 1538 vagonih Narodno Osvobodilni Vojski.

V Baniji blizu Petrinje je mladina pobrala 38.820 stozrjev kornice v dveh nočeh, v neposredni bližini nemških bunkerjev. V drugih krajih Banije se je 1400 srbskih in hrvaških otrok vrglo na delo in, ko so zbrali vse žito v okupiranih krajih so ga odpeljali v osvobodjeni del Banije. V Istri je 400 žena zaščitnih s zbražo Prve istrske brigade prišlo na Cetinjsko Polje poželo vse žito in ga preneslo v sigurno skrivališče.

Oblasti Osvobodilnega gibanja poizkušajo oživiti obrt. Na osvobojenem slovenskem ozemlju je bil sklican prvi sestanek zastopnikov oblasti in obrtnikov. Od-

ločeno je, da se osnuje trgovske zadruge v svrhu da se zunaj kot v deželi takoj nabavi nuje industrijske in obrtne produkte.

Obrtniki in trgovci bodo imeli popolno svobodo ustanavljati imenovane zadruge, ali cene bodo kontrolirane po oblasteh. Denarni zavodi so ponudili obrtnim in trgovskim zadrugam potreben kredit.

V Slavoniji so mnoge češke in slovaške žene organizirane v anti-fašistični ženski borbi. Žene dveh vasi, ki so nastanjene po čehih — Otkapi in Lipovac v Sremu — doprinašajo največ hrane Narodno osvobodilni vojski v tem okraju, čeprav so obe vasi precej majhne. Vsi njihovi sinovi so v češki brigadi Narodne osvobodilne vojske.

Tristopedeset delegatov iz celega Hrvaškega Primorja in otokov Krka in Raba, je bilo prisotno na prvi okrožni konferenci ženske anti-fašistične fronte za Hrvaško Primorje. Na konferenci je ustanovljena organizacija Primorskih žena, ki znatno prispevajo osvobodilni borbi. Okrožni odbor tiska politično-kulturni časopis pod imenom "Primorka". Ta časopis se raznaša tudi v vseh okupiranih krajih Primorja. ZOJSA.

PISMO IVANA STARČEVIČ

KATERI JE PRED ENIM LETOM IN POL ODŠEL Z VEČJIM ŠTEVILOM NAŠIH BOJEVNIKOV ZA NARODNE INTERESE IZ KANADE V JUGOSLAVIJO

Bari, Italija. — Dragi prijatelji! Že davno je bila moja želja da vam se pisмено javim in tudi zvem od vas, kako ste tamkaj. Ker pa ni bila priložnost ravno naklonjena brez da navajam vzroke, vam bo razumljivo če se spomnite v kakšni službi se nahajam v Jugoslaviji.

Nevem ali se je kateri od mojih in vaših tovarišev javil, posebno oni, ki so šli z menoj v pomoč našemu narodu v stari kraj. Z Pavlom (verjetno Pavelcem — ured.) in s Petrom (Erdelcem — ured.), smo se ločili še pred enim letom in pol. Črnega (Steve Serdar — ured.) sem videl pred nedavnim, kakor tudi Nikolajem pred tri tedna. Vsi so primeroma dobro in zdravi. Jože in Božo (misli Jože Šarič in Božo Prpič — ured.) sem srečal pred enim letom, toda od tega časa nisem slišal o njima ničesar. Z Nikom (Pavičičem) in Štihnmanom, smo se končno pozdravili.

Zadnje leto sem prebil v bolnici in tekom poslednjih štirih mesecev, sem začel okrevati. (Če tudi v pismu ni navedeno kake narave je bolezen iz opravičenih razlogov, je smatrati, da je tovariš Starčevič bil težko ranjen — ured.)

Povejte Staremu (Nikoli Kovačević, gl. organizator Združenega Odbora — Ur.) da ga pozdravlja njegov sin Milan in hčerka Vera, oba sta pri Partizanih. Govoril sem ž njima in sta oba zdrava.

Dragi prijatelji! Prosim vas, ko dobite to moje pismo, da mi takoj odgovorite, zaeno mi pa pošljite nekoliko izvodov našega tiska. Slišal sem, da ste začeli z kampanjo za pomoč našemu narodu. Napram poročilom je razvidno, da vam gre precej dobro kampanja. Saj ni nobenega razloga, da bi ne bila uspešna, ker pomoč je neizmerno potrebna. Narod in N. O. Vojska pričakuje vsestransko pomoč od svojih najbližjih in od zaveznikov. Vaša je dolžnost prožiti pomoč.

Ko bo priložnost boljša in bodo vzpostavljene direktne vezi, vam opišem vse obširnejše. Sporočite mi kako je z njim in kje se nahaja Matija Slaus. Rad bi zvedel vse podrobnejše novice o vašem delu in drugih aktivnosti za pomoč narodno-osvobodilni borbi.

Za sedaj naj zadostuje in vas vse skupaj pozdravljam z antifašističnim pozdravom pri Novosti in drugimi naprednimi časopisi, organizacijah itd. Pozdravlja vas tudi Rade Božanič.

Vaš

Ivan Radošević. Opomba uredništva: To-

variš Starčevič je eden od mnogih hrvaških, srbskih in slovenskih anti-fašistov, kateri so hiteli v pomoč junaški borbi našega naroda. Ivan Starčevič se je nahajal v Vancouverju, predno je odšel v Jugoslavijo, ter je njegov rojstni kraj Mrkop-

Popolna Koordinacija Partizanov s Savezniki

ZNACILNA IZJAVA TITA

Speciasten poročevalec Associated Press-a, Joseph Morton, ki predstavlja celokupni ameriški tisk na osvobojenem teritoriju Jugoslavije, javlja da so bili narejeni načrti za maksimalno koordinacijo vojniških operacij med Zavezniškimi silami v Italiji in Narodno-osvobodilne vojske v Jugoslaviji na sestanku Churchill in Generala Wilsona s Maršalom Titom, ki se je vršil pred kratkim. V bližnji bodočnosti se lahko pričakuje skupne akcije britanske in ameriške vojske na širši bazi.

Poleg razgovora s Churchillom, je Maršal Tito razgovarjal s ameriškim Generalom Ira C. Eaker-om glavnim komandantom Sredozemskih zračnih sil, s Vice-Maršalom William Elliot-om komandantom novo-ustanovljene Balkanske zračne sile, s Generalom Harold Alexander-om, glavnim komandantom zavezniške vojske v Italiji, ter s brigadirskim Generalom William Donovan-om, direktorjem ameriškega urada Office of Strategic Services in s predsednikom

Kraljevske jugoslovanske vlade, Dr. Ivan Šubašič-om.

Tito je povdaril specialni značaj njegovih razgovorov s Generalom Donovanom, ker je vzelo dolgo časa predno se je spoznalo v Ameriki o resnični in stvarni situaciji v Jugoslaviji.

Na svojem sestanku s Churchillom, je Tito uspel da osigura več pošiljk orožja za Narodno osvobodilno vojsko.

Tito je dosegel popolnen sporazum s Šubašičem o razpolaganju Jugoslovanske kraljevske mornarice. Ostali del razgovora se nanaša na Jugoslovansko vojsko in na Jugoslovansko zlato, ki se nahaja zamrznjeno v inozemstvu, ter na prejem pomoči od UNRRA.

Končni sporazum Kraljevske vlade s Nacionalnim Komitetom osvobodjenja je dejal Tito zavisi, od sledečih predpogojev: koliko bo vlada delala za narod in za Narodno osvobodilno vojsko, do kakšne mere bo ta vlada popravila napake prejšnjih vlad, ki so delovale proti narodu in do katere mere dela za zedinjenje vseh nacionalnih sil.

Nekoliko pojasnila

V našem društvenem in organizacijskem delovanju, pojavlja se dostikrat nepravilno stališče posameznika in pa pojasnitev o razliki med podporno in protifašistično vse-narodno ustanovo. Na primer čuli so se prigovori: "Kaj nam je treba Zveza Kanadskih Slovencev — drugi so zopet na svoj način našli prigovor glede podpore društva Vzemne Podpore Zveze Bled", namreč da je njegov obseg premajhen glede zavarovalne po primeru večjih in močnejših podpornih društev.

Ker ste to dve po svoji vlogi in delovanju različni ustanovi, dasi pa zadržujete vrednosti za vsakega Slovenca in Slovenko, je potrebna pojasnitev za eno in drugo. Recimo da imajo prav oni, ki trdijo, da je kanadskih Slovencev in Slovenkam nepotrebna narodno-kulturna organizacija, kam bi prišel slovenski narod, če bi imel take voditelje? Verjetno je, da bi ne prišel v veljavo in bi se ne vedelo za njega tako, kot se ve. Nadalje trdijo taki: "V Kanadi smo in je brez pomena, da se pečamo z kakršnimi koli stvarmi, ker nas je premalo." Tako modrujejo sicer v neznatnem številu posamezniki, katere je prevzela bodisi zavist ali so pa tako daleč zaostali od realnosti življenja in razmer, ki skupno izražajo dejstvo, da je narod, ljudstvo, delavci in delavke ne samo z organiziranim delom uspešno dosegli celoten ekonomski napredek, ampak da je vse to bil predmet razprav, posvetovanja in tudi zahtev raznih ustanov v našem družabnem redu. Prav nič ni samo ob sebi prišlo in tudi ne bo v bodoče.

Prav daleč od takih zamisli in načel. Zveza Kanadskih Slovencev je vse-narodna protifašistična organizacija, katere se ne peča z pripadnostjo posameznika glede verskih ali političnih nazorov. Njena najglavnejša naloga je, delati na polju edinstva vseh kanadskih Slovencev za moralno in materialno podpiranje vojne proti fašizmu, za zmago nad fašizmom; za pošteno in pravično preureditev povojnega sveta. Torej to je organizacija, ki dela za narodne interese v naši novi domovini Kanadi, poleg tega za interese našega naroda in stari domovini.

Danes vsekakor tudi slepec sprevidi potrebo take organizacije, kajti ravno takim organizacijam in narodnim ustanovam v večjem obsegu gredo zasluge, za uspešno zmago nad fašizmom in vsemi njegovimi privrženci, kakor tudi za utrjevanje pta in načina za pravično rešitev povojnih vprašanjih med narodi.

Glavno poročilo druge redne konvencije Zveze, samo za sebe pojasnjuje v obširnih obrisih vrednosti Zveze Kanadskih Slovencev. Najbrž da nihče drugi kot delegati in delegatkinje, ki so se trudili izboljšati celotno delovanje Zveze na podlagi izkušenj za preteklo leto, se čutijo ponosnih vred z članstvom svojih odsekov, da smo kanadski Slovenci skoraj po številu najmanjša narodna skupina v tej deželi, dosegli tako velik in lep uspeh na polju narodnega in protifašističnega dela.

V kolikor se tiče podpore društva VPZ. Bled, je povsem drugo vprašanje. Prvič to je podporno društvo, katero se peča z problemi zavarovalne proti neugodi, boleznim in tudi smrti. (Nadaljevanje na 4. t.)

Pozdrav Zvezi K. Slovencev in Edinosti

BATJE IN SESTRE:

V imenu tretje redne konvencije Vzemne Podpore Zveze Bled, se vam iskreno zahvaljujemo za pozdrave tretji konvenciji in vam čestitamo na dosedanjem plemenitem delu v prid svobode in enakopravnosti našega naroda v Novi svobodni federativni Jugoslaviji.

Enako izražamo zahvalo uredniku Edinosti, George Matešič-u, za pozornost, za članke in dopise v duhu brat-ske sloge in vzajemnosti, kateri so omogočali celotni napredek v društvenih in organizacijskih zadevah.

Anton Novak, konvenčni predsednik.

Zadnja priloznost Bolgarije

Predsednik bolgarske vlade Ivan Bragjanov je 17-ega avgusta pred izredno sejo Sboranja (bolgarskega parlamenta) izjavil, da je “vlada sklenila odstraniti vse zrepke, ki so na poti bolgarskemu narodu v njegovih težnjah k svobodi”. “Večina bolgarskega naroda” je nadaljeval Bagrianov, “ni nikdar želela da se meša v vojno med velikimi silami. Vlada nanzanja, da bo to željo v vsem spoštovala.”

Prepričani da je Nemčija poražena, bolgarski oblastniki so naekrat začeli kazati veliko ljubezen do svojega ljudstva. Ali ta nova ljubezen je samo izraz njihovih obupnih poizkusov, da bi se rešili z osovinske ladje ko tone in s tem ponovijo precedent iz 1918-tega leta, ko je izhod Bolgarske iz vojne usodno oslabil južni bok Centralnih sil in pospešil njih kapitulacijo. Prestiž Nemčije v Sofiji stalno peša, radi nacističnih porazov na vzhodu, zapadu in jugu ter upora Hitlerjevih generalov in končno radi turškega odloka da pretrga diplomatske vezi z Reichom. Danes celo najgorečnejši pristaš Nemčije sprevidi, da je vojna izgubljena in njegova zadnja nada da bi zadržal svojo oblast je hitra sklenitev posebnega miru.

Protinarodni oblastniki Bolgarije so še pred italijansko kapitulacijo začeli iskati izhoda iz svoje zapletene situacije. Takrat so, medtem, še poizkušali zadržati ves plen, katerega so dobili s pomočjo svoje zveze z Hitlerjem. Razumljivo je da so zavezniki te pogoje odbili. Danes je bolgarska vlada pripravljena biti skromnejša v svojih zahtevah in bila bi zadovoljna s predvojno mejo Bolgarske in Južno Dobružo, katero ji je Rumunija odstopila leta 1940, a katero sta priznala Rusija in Anglija.

Tragedija Bolgarske, katere jo je trpeljala do današnjega težkega položaja je v tem, da v teku zadnjih dveh desetletij njeno ljudstvo ni imelo besede v formuliranju državne politike. Zadnja vlada ki je imela široko ljudsko podporo je bila vlada bivšega kmetskega vodje iz Stambolijskega Ta veliki apostol južno-slovanke enotnosti je bil 1923 leta odvzeta in ubit po klikli pro-fašističnih častnikov, prodanih intelektualcev in macedonskih teroristov, ki so zastopali pokvarjeno buržuazijo in dinastijo. Bolgarski narod se je spontano dvignil proti tem uzurpatorjem, ali njegov upor je bil zadušen v potokih krvi. Umor 30.000 najboljših sinov Bolgarije je oslabil življenjske energije dežele in znatno vplival na njeno nadaljnjo katastrofalno smer. Vendar, niti teror niti demagogija nista bila zmogljiva iztrebiti demokratičnih teženj bolgarskega ljudstva. Vladajoča oligarhija ni nikoli dosegla resničnega temelja med ljudstvom in njen položaj je ostal nestalen.

Jez med bolgarskimi vladarji in ljudstvom je bil zvičajno izkoriščen po Goebelsu, katerega znana propaganda “rudečega strašila” je posebno vplivala na oblastnike. Oni so namreč smatrali zemljepisno bližino Sovjetske Rusije kot stalno grožnjo. Z druge strani pa, so resnični čuti navadnega Bolgarja do Rusije dobro znani; njegove so simpatije vkoreninjene v plemenski in jezični sličnosti in na čutu hvalnosti do velikega slovenskega brata, ko je 1878-e osvobodil Bolgarijo od stoletnega truskega jarma. Caristična Rusija je bila dolgo smatrana zaščitnik Bolgarije, a velike socialne izpremembe ki so sledile revoluciji leta 1917 so še bolj poglabile simpatije osiromašene in izkoriščane bolgarskega ljudstva do Rusije. Vsi poizkusi bolgarskih oblastnikov da postavijo umetne pregrade med bolgarskim ljudstvom in Rusijo so propadle, a ko je avgusta 1940 moskovski nogometni klub obiskal Sofijo, so spontane manifestacije množice osupnile tuje opazovalce.

Novembra 1940, je Sov-

jetska vlada predlagala Bolgariji pakt medsebojne zaščite, katerega je prebivalstvo navdušeno pozdravilo in za katerega se je celo izreklo 140 do 150 poslancev nedemokratsko izvoljenem parlamentu. Ali vladajoča klika ni sprejela sovjetskega predloga, ampak je, dosledna svojemu pro-nacističnemu premcu do logičnega konca, vezala marca 1940 Bolgarijo za osiše. Ona je računala na pomoč Hitlerjevih bajonetov da podpre svoj majavi položaj, da drži narod podjarmljen in istočasno realizira šovinistični sen o Veliki Bolgariji.

Medtem, navzlic stalnemu nemškemu pritisku, kralj Boris in njegovi dvorjani se niso upali pretrgati odnošaje z Rusijo ker so se bali posledic takega početja. Položaj Bolgarije kot osiščnega satelita je torej zares nenavaden. Ona se ni borila na nobeni večji fronti, ampak je svojo aktivnost omejila na vlogo žandarjev na Balkanu, dokler so njene Črnomorske luke rabile Nemcem za baze proti Rusiji. Po besedah Maršala Tita, Bolgari se v svojih spopadih z Narodno osvobodilno vojsko Jugoslavije niso borili z nobenim navdušenjem.

Od preteklet jeseni Moskva je vse bolj pritiskala na bolgarsko vlado, da zapusti Osiše, a istočasno apelirala naravnost na ljudstvo skozi najznamenitejšega sina Bolgarije, junaka Lepziškega procesa, Djordja Dimitrova.

Ti apeli niso bili zastopni. Čeprav je Bolgarija polna koncentracijskih taborišč in čeprav je že na tisoče njenih narodnjakov plačalo z življenji za svojo antifašistično delavnost, gibanje upora proti pro-nacističnemu režimu stalno raste. Nešteto slučajev sabotaže in napadov na Nemce se dnevno dogaja po celi deželi. Vplivni pronacistični voditelji so pogosto (Nadaljevanje na 4 strani)

Pozdravljamo spojitev Rdeče z N.O. Armado

Toronto — Minulo nedeljo se je vršil javni shod, ki ga je sklical mestni odbor južnoslovanških organizacij za pomoč “Svobodni Jugoslaviji”. Shoda se je vdeležilo precejšno število Slovencev, Hrvatov in Srbov v znamenju zgodovinske spojitve Rdeče z Narodno-osvobodilno armado pod vodstvom maršala Tita.

Vdeleženci so navdušeno pozdravili predstavništvo treh bratskih narodov, namreč govornike, ki so v duhu bratske enotnosti med kanadskimi Slovenci, Hrvati in Srbi, pozdravili zgodovinsko spojitev Rdeče Armade z Narodno-osvobodilno armado na jugoslovanških tleh.

V imenu Slovencev je pozdravil navzočega br. Sherjak. V svojem govoru je opomnil potrebo k skupnemu delu, za pomoč našim bratom in sestram v stari domovini. Zatem je govoril predstavnik od Zveze Kanadskih Srbob in Br. Boboljub Stevanov; zatem br. Marjan Kružič, urednik “Novosti”; Barbara Tončić, predstavnik krožka demokratičnih žena, ter naposled glavni tajnik Združenega Odbora Kanadskih Južnih Slovanov, br. Stefan Miošič.

Br. Miošič je v kratkih besedah razložil dosedanje delovanje Združenega odbora, ter naznanil, da je sprejel v gotovini okrog 100 tisoč dolarjev za pomoč Narodno-osvobodilni vojski in narodu Jugoslavije. Petdeset tisoč dolarjev je dejal br. Miošič, odbor določil za nakupitev zdravil in napramnjenju ministra za vojne nabave Mr. Brown, omenjene pošiljka bo v kratkem ali pa je že na potu na določeno mesto. Toda radi vojnih zadev in napram izkušnjam pošiljk v Sovjetsko Unijo, vzame večasih tri mesece predno vpisane na določeno mesto.

Br. Miošič je tudi pojasnil stališče Združenega Odbora napram Odboru Prijateljev Jugoslavije v Montrealu. Predno smo ustanovili Zdu-

Windsor — Po zaključku druge redne konvencije Zveze Kanadskih Slovencev in posebno ob priložnosti delavskih počitnic v tovarni kjer delam, za kar gredo zasluge avtni uniji, sem obiskal par naših naselbin v severnem Ontario, namreč, Kirkland Lake, Val D'Or in Malartic. Ker so te naselbine precej oddaljene ena od druge in kjer ni večje priložnosti za vožnjo, kakor je po bolj prometnih krajih, naposled pa tako kratak čas za agitacijsko priložnost za javni shod, izvenredne seje itd., seveda ni mogoče pričakovati večjega uspeha. Toda, če vpoštovalimo vse to, tedaj lahko rečem, da se je dosegel prav dober uspeh, za kar gre zahvala požrtvovalnim delavcem in delavkam v omenjenih naselbinah.

Še predno sem se podal na pot, sem naredil si načrt, ustavit se to prvo v naši slovenski Metropoli Kirkland Lake. Kajti menda odsek Zveze po številu članov je največji, pa tudi polje je še precej obširno da se ga poveča.

Odbor odseka je šel takoj na roko in sklicali smo zborovanje članstva odseka Zveze. Kakor menda drugod tako tudi tukaj, je veliko raznih vprašanj, ki se tičejo organizacije, vodstva, odborov itd. Veliko teh vprašanj si smo pojasnili med sabo in upam, da bodo delno pomagala za nadaljevanje plemenitega dela, ki ga odsek in njegovo članstvo vrši.

Seveda proti volji sem moral zopet hitro na pot proti Norandi. Tamkajšni rojaki so bili mnenja, da bi se ob povrnitvi iz Val D'Or in Malartic, zavstavljal v Norandi, kar bi jim dalo večjo priložnost za obvestiti članstvo in tamkajšne priselence. Tako sem se na priporočilo rojakov v Norandi podal takoj na daljnjo pot v Val D'Or in Malartic. Priznati moram, da sem bil prav lepo spre-

ženi Odbor Kanadskih Južnih Slovanov, se nismo strinjali z prej omenjenim odborom. Poglavitno pri tem je bilo to, da smo bili v skrbeh ali bo denar, ki bi bil namenjen za pomoč narodom Jugoslavije, ne prišel v naspornotne svrhe. Kajti ta odbor v Montrealu, je bil ustanovljen po prejšnjih jugoslovanških diplomatskih uslužbencih, predno smo ustanovili Združeni Odbor kar pomeni, da so nas v tem oziru prehiteli. Ko je Združeni Odbor potem svoje delegacije zaprosil dovoljenje pri kanadski oblasti za zbiranje pomoči “Svobodni Jugoslaviji”, nam je bilo rečeno, da tako dovoljenje je izdano odboru Prijateljev Jugoslavije v Montrealu z katerim naj skupno delujejo.

Kaj si smo hoteli drugega, kakor skušati priti v pogovor z dotičnim odborom in če je le mogoče izkoristiti priložnost, da se čimprej pošlje pomoč našim trepečim narodom. Dosegli smo sporazum in sicer, da bomo delovali z dotičnim odborom za pomoč narodom Jugoslavije. Pri tem seveda naš odbor zadržuje popolnoma samosvojo avtoriteto in delovanje, kot organizacija posebej.

Znano je, da je maršal Tito dosegel sporazum z dr. Šubašičem, kateri je ministrijski predsednik vlade kralja Petra II. Z tem pa ni rečeno, da je maršal Tito, odobril vzpostavitev bivših kraljevskih režimov v Jugoslaviji. Torej že iz tega nam bo bolj jasno stališče Združenega Odbora Kanadskih Južnih Slovanov napram Prijateljev Jugoslavije v Montrealu, je povdaril br. Miošič.

Na shodu sta bila enoglasno sprejeta dva pozdrava, eden maršalu Titu in drugi maršalu Stalinu.

V diskusiji za večji uspeh za pomoč Svobodni Jugoslaviji, pridobivanjem novih članov in članic, ter zbiranjem obleke in obutev, so po-

jet in pa tudi zahvaliti tamkajšnim rojakom in rojakinjam za skupni uspeh. Po kratkem posvetovanju o vlogi Zveze Kanadskih Slovencev, ustanovili smo odsek Zveze. Takoj se je vpisalo 12 članov! Upam pa, da bo to eden dobrih odsekov v Val D'Or-ju Zveze Kanadskih Slovencev. Zatem sem šel še v Malartic. Tudi tam so bili pripravljeni ustanoviti odsek Zveze. Vpisalo se je sedem članom in so obljubili, da bodo to število povečali med časom.

Torej kakor sem omenil za tako kratko dobo ki sem jo imel na razpolago in pa vsled oddaljenosti teh naselbin, sem prav zadovoljen z uspehom. Upam pa, da so tudi tamkajšni rojaki zadovoljni z mojim obiskom, če tudi je bil res kratak, bolj reče-no za par ur.

Moj vtis o severnem Ontario

Delavske razmere v severnem Ontario s redko izjemo, so menda podobne razmeram v drugih naselbinah v industrijskih področjih. Delavci garajo leta in leta globoko pod zemljo, kjer je zaslužek precej trd in naporen. Marsikateri si želi spremembe toda kam se naj poda recimo tisti, ki ima svojo družino, hišo itd. Tak navadno pravi, tukaj bom ostal; drugi pa komaj čaka da se povrne v stari kraj in tretji pa pravijo, ne delamo težko in smo se kar privadili tukaj podnebu in tudi delu.

Z gospodarskega stališča, nekateri naši rojaki lastujejo prav lep svoj dom z dobrim pohištvo in t. dr. Nekateri in sicer premožnejši, so lastniki recimo tudi več hiš, kar jim seveda z redno najemnino pomaga k boljšemu napredku. Drugi so zopet z manjšim premoženjem, daj si je življenje še precej dobro na splošno.

Družabni in gostoljubni so naši rojaki v severnem Ontario. Povsod kamor sem prišel, bil sem prav lepo sprejet, za kar se vsem skupaj prav lepo zahvaljujem.

Kakor sem omenil z gospodarskega stališča, je precej dobro pri njih, tudi družabni in postrežljivi so, toda če pogledamo drugo stran, ki ji navadno pravimo narodno politične strani, je pa seveda v marsikaterem oziru nedostatkov in nerazumevanja. Dosti je takih, ki se vsled enega ali drugega vzroka, niso rešili tistega “samostojnega” kmetijstva. Tak navadno sodi vse druge stvari okrog sebe iz svojega stališča. Ne vidi in nerazume stvari naokrog sebe in tudi nezaupa nobenemu, kakor samemu sebi. Tudi je takih, kateri verjamejo le dolarju; zatem zopet taki, za vsako drugo stvar ni škoda denarja, a je škoda dati za kako napredno, narodno ali delavsko stvar. Medtem duševni strah, pred “rdečim strašilom”, notranja nevoščljivost in zavist, katere se pojavlja med organizacijskimi in društvenimi vprašanji, kar seveda ni pravilno, pa tudi ovira celotni napredek. Kajti organizacija Zveze Kanadskih Slovencev, je ustanovljena na svobodoljubni podlagi, katere se ne peča z politično pripadnostjo posameznika, kakor tudi ne z njegovim imetjem, ampak z delom za narodne stvari, po katerem tudi ceni posameznika. Kar je še bolj važno za pripomniti je dejstvo, da so protinarodni elementi uspeli med posamezniki, kateri trošijo neverjetno grde in nepošteno stvari proti narodno-osvobodilnega gibanja v

samezni člani si nadeli kvoto da bodo pridobili 25 kvotov, drugi da bodo zbrali zopet večje število čevljev, obleke itd. Ob tej priliki vpisalo se je okrog 50 članov in članic.

Predsednik pa je predno je zaključil shod, povdaril da vsak kateri ima kaj za odati obleke, obutve itd., se naproša, da bodisi prinese v skladišče na 386 Ontario St., ali pa o tem obvesti mestni odbor, kateri bo skrbel zato, da se vse darove zbere in zloži v zaboje in pripravi za pošiljko.

Dopisnik.

Iz Glavnega Tajništva Zveze

Dragi bratje in sestre:

Ker list Edinost še ni toliko razširjena kot nekateri drugi večji listi, je potem umevno, da tudi njen prostor ne more imeti posebno velikega obsega. Zato se moramo večasih v gotovih slučajih tudi omejiti z obsegom glede dopisov in poročil, katere so dostikrat važna in tudi potrebna za člane kakor tudi v posameznih slučajih ostale naše rojake.

Tako sem v tem oziru smatral za umestno tudi jaz, da sem malo počakal z tem mojim dopisom, ker kakor ste v zadnjih izdajah Edinosti čitali, je bil v priličnem obsegu njen prostor odločen kar je za nas vse najbolj važno, glavno poročilo, zaključki za bodoča dela, kakor tudi ostala poročila in izjave naše druge redne Konvencije, katere se je vršila 19. in 20. avgusta tukaj v Toronto.

Kakor navadno pri vsaki ustanovi, podporni, politični, verski, kulturni ali katerikoli že, se pri vsakem bolj važnem sestanku, dotičnih članov ali delegatov bodisi pri sejah, shodih, konvencijah ali kongresih; pregleduje in pretresa dotedajna dela in aktivnosti iste. Ko so te zadeve potom skupnega spoznanja rešene ali urejene, se potem na podlagi ugotovitev dotedajnega dela, ako to potreba zahteva, postavljajo nove ali pa bolj aktivne naloge pred članstvo za izboljšanje dosedajnega dela. Dostikrat se pa tudi iz enega ali pa drugega vzroka izvoli nova predstavnštva ali odbori, za izvedbo smernic nadaljnega dela in nalog, katere so na tem sestanku dotične ustanove sprejete.

Kakor je že bilo v Edinosti po bratih delegatih in se strah delegatinjah, kateri so prisostvovali na naši konvenciji poročano, je naša glavna uprava in oblast “Zveze” konvencija, poleg ostalih važnih zaključkov za bodoča Zvezina dela, premenila Glavni Odbor, kakor tudi ostale odbore z večjo in manjšo izjemo.

Tako me je v tem slučaju dosegla čast, da sem prevzel Glavno tajništvo Zveze Kanadskih Slovencev. Dovolite mi, da se tem potom najskrajnejše zahvalim za to častno, zelo važno in odgovorno, a obenem pa tudi bolj kot ne težavno mesto, posebej kot novincu na tem položaju, katero so mi bratje in sestre delegati in delegatice na Konvenciji izročili. U-

pam, da mi bodo tudi ostali člani Zveze, kateri niso mogli prisostvovati Konvenciji, dali v tem oziru zaupnico. Obljubljam vam, da bodem to mojo novo nalogo vršil po moji kar najbolj mogoče najboljši možnosti, točno in vestno. Dosedajni glavni tajnik brat Ludvik Troha po njegovem zatrdilu kar sam najboljše ve, ni mogel radi zdravstvenih ozirov ponovno sprejeti to častno in velevažno mesto.

Kot sem označil že prej, je to častno in velevažno mesto v tem mojem slučaju tudi bolj kot ne težavno kot novincu, v vršitvi tega odgovornega dela in dolžnosti. Ali sem uverjen in imam zaupanje z najskrajnejšo željo, da mi bode kot zavestni člani Zveze pomagali v vršitvi te moje nove naloge in dolžnosti z nasveti v vaših dopisih o raznih zadevah in problemih, kateri se tičejo našega skupnega sedanjega in bodočega delovanja na Zveznem polju. Zatoraj tem potom apeliram na sve članstvo posebno pa brate tajnike odsekov, da mi bodo z dobro voljo in iskrenostjo pomagali v vsakem slučaju z predlogi, nasveti, ter raznimi drugimi sredstvi, katere bodo izboljšala in koristila našemu skupnemu delovanju.

Kot vam je že znano potomo Edinosti in po prisotnih na Konvenciji, imamo pred seboj za bodoča dela zelo važne probleme, ki so bili zaključeni in katere nam je konvencija naložila za izvršitev. Med te najvažnejše spadajo v prvo vrsto pridobitev novega članstva v Zvezo, pomoč za stari kraj kjer narod daje nadčloveške žrtve za svobodo nas vseh, in proširitev Edinosti.

Kakor sem že omenil glede omejitve dopisov v Edinosti, zato mi oprostite ker vam ne morem v enem izvodu lista podati vse moje mišljenje o raznem delovanju katere spadajo v naš sedajni in bodoči delokrog Zveze.

V prihodnjih izdajah Edinosti bomo o teh problemih kakor sedanjih kampanji za pridobitev novega članstva v Zvezo bodoči kampa-nji Edinosti, katere prične z prvim januarjem in konča z zadnjim Februarjem bodočega leta, ter vsemi drugimi vprašanji, ki so pred nami bolj obširno razpravljali za izboljšanje našega bodočega dela v Zvezi in večji uspeh naših skupnih interesov.

Z bratskimi pozdravi.
Frank Lavric, gl. tajnik.

Pisma Zastopnikov in Naročnikov

Kississing — Cenjeni urednik: Prilagam denarno nakaznico v znesku tri dolarja za ponovitev naročnine na Edinost, obenem pa želim, da mi spremenite moj naslov.

M. Radović.

Toronto — Uredništvu je izročil br. J. Sheryak denarno vsoto \$15.00 za pet ponovnih naročnin.

Timmins — Cenjeno uredništvo: Tukaj vam prilagam tri dolarja za ponovitev naročnine, ter prosim da spremenite datum pri naslovu.

A. Starič.

Amhersburgh — Prilagam denarno nakaznico v znesku šest dolarjev, kar je za eno novo in eno ponovno naročnino.

V. Jagodic.

Geraldton — Priloženo dobite denarno nakaznico šest dolarjev za dve ponovni naročnini.

Ela Garbas.

Port Arthur — Cenjeno uredništvo: Prilagam denarno nakaznico v znesku \$12.00 za štiri ponovne naročnine. Medtem pošilja drugo nakaznico v enakem znesku in sicer za dve ponovni naročnini in šest dolarjev za tiskovni sklad. Naša vrta rojakinja Vera v pismu pravi:

“Tukaj smo precej zaposleni s zbiranjem obleke in drugimi prireditvami za pomoč našim bratom in sest-

ram v stari domovini. Pošiljam vam denarno nakaznico v znesku \$12.00 za dve ponovni naročnini in šest dolarjev so priložili za tiskovni sklad sledeči rojaki: **Po dva dolarja: Nick Babič in Leo Levstek. Po en dolar: John Grebenc in J. Boban.** Iskrena hvala našim gozdarjem!

Vera Marohnič.

Calgary — Cenjeni urednik Edinosti: Prilagam denarno nakaznico v znesku \$6.00 in sicer za eno ponovno in eno novo naročnino. Prosim da začnete takoj pošiljati list novemu naročniku v Združenih državah.

Matt Zalec.

Geraldton — Prilagam tri dolarja za ponovitev naročnine na Edinost. Veliko napredka listu Edinost, želi: **J. Drašler.**

Sudbury — Prilagam denarno nakaznico v znesku šest dolarjev za zaostalo in nadaljno ponovitev na list Edinost.

T. Marolt.

Timmins — Prilagam tri dolarje za ponovitev naročnine.

L. Lavrič.

Timmins — Priloženo vam pošiljam tri dolarje za ponovitev naročnine.

J. Šuštar.

Noranda — prilagam deset dolarjev za ponovitev treh naročnin na list Edinost. **J. Modic.**

Za pomoč prizadetim od požara

Perron, Que. — Cenjeni Urednik Edinosti:

Prosim priobčite ta dopis v list Edinost za pomoč našim rojakom ki so zgubili domove v požarni katastrofi 7. julija v Pascalis Quebec. Darovali so iz Port Arthur \$57.000 katere je zbral Edvard Troha.

Po \$10.00 odsek št. 7 V. P. Z. Bled.

Po \$5.00 Edvard Troha, in Dragutin Mogush.

Po 3.00 Nick Babič.

Po 2.00 Frank Babinac, Matija Rozman, Frank Ožbolt, Tony Cimprich in John Vertin.

Po 1.00 Tony Polič, George Lemaič, Frank Antič, Katarina Čadež, Josep Miklič, Frank Mali, Mike Matešič, Anne Sheppoboy, Draga Zatkovich, M. Zatkovich, A. Poje, F. Cimprich, Josef Levstik, George Požeg, John Grebenc, Tony Rugel, Frank Kozoglav, Josef Bambič, Joe Pavličič, Tony Jerše, Joe Kambič, Frank Turšič in Jakob Miklič.

Po 50.c. Marija Papič in Vera Maronich.

Prav lepa hvala E. Troha za njegov trud in prav lepa hvala vsem darovalcem.

Iz Toronte so darovali \$40.00

Po \$20.00 Odsek Edinost št. 11 V. P. Z. B. Toronto.

Po \$2.00 Matt Anzin.

Po \$1.00 John Znidarič, George Mihelich, Frank Krnetz, Frank Seferich, Peter Sterbentz, R. Zupan, John Seme, Joe Cestnik, John Sporar, Mat Ferkul, Frank Pirman, Anton Kozlevčar, Ludvik Troha in Ivan Mihelich.

Po 50. c. A. Pečnik, M. Rogina, Joe Mihelich, Mery Anzin, Ivanka Škrabec, Mike Muhvich, Mat Koščak in Anton Hren.

Skupaj 40 dolarjev. To vsoto je zbral John Znidar-

šič, prav lepa hvala in prav lepa hvala vsem darovalcem.

Od odseka št. 6. "Zvezda" Vancouwer so darovali \$11.00.

Po \$1.00 Tony Malenšek, Frank Racetich, Frank Soddec, J. Brezovar, J. Popovich, John Legat, John Kraševac, Gust. Malenšek, Joe Zagar L. Jakše in J. Jakše.

To vsoto je zbral L. Jakše, Prav lepa hvala in prav lepa hvala vsem darovalcem.

Od odseka št. 13. "Planina" V.P.Z. Bled so darovali \$8.00

Po \$2.00 Steve Fugina.

Po \$1.00 P. Zalec, J. Bolha, J. Novak, E. Milakovich in Joe Progar.

Po 50 c. Stanko Mihelich in Tony Bozel.

To vsoto je zbral J. Bolha, prav lepa hvala in prav lepa hvala vsem darovalcem.

Denar sem dal 1 polovico John Jankoviču in drugo polovico Frank Zobcu.

Od odseka št. 14 Sloga V. P. Z. Bled, Kirkland Lake so darovali \$12.00 in to za John Jankoviča \$8.00 in za Frank Zobca \$4.00.

Po \$2.00 F. Mele, za J. Jankoviča.

Po \$1.00 Frank Lovšin za J. Jankoviča, F. Grebenc za J. Jakoviča, M. Skube, Nick Kuzma, Frank Tekauc, Martin Novak, Rudolf Brozovich, Joe Balkovec, Antony Krajc in Frank Račič.

To vsoto je zbrala Mrs. Mery Račič. Prav lepa hvala za njen trud, in prav lepa hvala vsem darovalcem.

Za prejeti denar se bodo posebej zahvalili katerim sem denar razdelil.

Pozdrav vsem Slovincem in Slovenkam, listu Edinosti pa mnogo naročnikov.

Joseph Prus,
P. O. Box 100.
Perron, Que.

SPREJEM SLOVENSkih VOJNIH VJETNIKOV

Amherburg — Ker sem imel deset dni počitnic, sem se namenil, da grem v Cleveland od mojega strica in da obenem tudi obiščem, še druge poznane prijatelje.

V Cleveland sem prišel 26 avgusta in prav vesel sem bil novice in sicer da pridejo v nedeljo dne 27 avgusta v Cleveland slovenski vojni ujetniki iz bližnjega ujetniškega taborišča "Lacarna, Ohio.

Moj stric mi je povedal, da pridejo ti ujetniki k enajsti maši v cerkev Marije Vnebovzete, na Holmes Ave. Z stricem sva šla v cerkev že ob 10.15 zjutraj, kjer je od cerkve le par minut sva prišla tam ravno ob času, ko so prišli ujetniki.

Pred cerkvijo je bilo mnogo ljudi in zdelo se mi je, kot bi bil v starem kraju, kadar je bila birma. In to so bili sami Slovenci! Cerkevni zvonovi so potrkavali, da je bilo veselje. Ujetniki so bili sami mladi fanti, veselih obrazov in množica ljudi, je vsakega posameznega obkolila tako, fantje niso mogli vsem odgovarjati.

V cerkvi so bili pripravljeni zanje prvi sedeži, pred oltarjem, ko se je pričela služba božja, je župnik Hribar v svojem lepem govoru omenil tudi, kar mu je bilo naročeno od vojnega urada glede teh devetih ujetnikov, da ne smejo da bi se razšli eden od drugega in da se jim ne sme dati opojne pi-jače, za kar je tudi odgovoril njihov spovednik, ki je tudi slovenski ameriški vojak. In ta je bil nihče drugi, kot Anthony Mikličič.

Ko je minila sv. maša, so bili ti fantje povabljeni v Slovenski Delavski Dom, kjer je pripravljeno dobro kosilo, potem pa je bila druga zabava. Lepa slovenska godba, pevski zbor in potem pa ples. Slovenski Delavski Dom, je precej prostoren ali bil je povsem od zadnjega kotička in še od zunaj zapolnjen.

Fantje so bili jako zadovoljni, za prav lep sprejem in postrežbo. Clevelandskih Slovincem. Bilo jim je dovoljeno ostati v Clevelandu do 5 ure popoldne, na kar so se vrnili zopet v taborišče.

Za to uslugo da jim je bilo dovoljeno priti v Cleveland, se je zahvaliti župniku Hribarju, ki jim je izposloval dovoljenje za prihod.

Ta moj dopis je sicer malo zakasnil, a vendar mislim da radi javnosti prav v tej deželi, je prav dobro datudi drugi čitatelji zvedo o sprejemu in prihodu v Cleveland slovenskih vojni ujetnikov. Povem pa, da mi bo ta obisk spominu!

Pozdravljam vse Slovence v Clevelandu ostal v trajnem in Slovenke širom Kanade in Amerike.

V. Jagodic.

POPRAVEK!

V zadnji izdaji lista iz dopisa iz Windsorja, so bila izpuščena imena tamošnjih darovalk za pomoč starega kraja, kot sledi: Ana Petrič, Kata Beškera, Julka Želko, Dana Stojšič, Mery Kosi (Romanova). Medtem ime Kata Pavelič, se mora pravilno glasiti, Katarina Pavlič.

Prosimo da se gornje vpogleda, prizadete pa da nam oprostite, ured.

Širite čitate in postanite naročnikom Edinosti

ZADNJA PRILOŽNOST BOLGARIJE

(Iz 2 strani)

ma žrtve atentatov. Partizansko gibanje ki se je pojavilo v poletju 1941 je zadnje čase doseglo velik zamah. Okrog 30.000 Partizanov se bori v balkanskih planinah. Oni imajo svojo lastno radijsko postajo "Hristo Botev", ki redno apelira na bolgarsko vojsko naj odstopi iz Jugoslavije in Grčije, da naj se pretrgajo odnosi z Nemčijo in za sestavo demokratične vlade. Proti-vladna opozicija zedinjena v "Otačbenom Frontu" v katerem je zastopana večina močnejših Zemljoradniške Stranke, Delavske Stranke, Republikanska oficirska zveza, Damijana Volčeva, kakor tudi neke druge liberalne grupe. V Macedoniji se bolgarski Partizani borijo v roki z jugoslovanskimi in grškimi partizani. V Titovi Narodno osvobodilni vojski je bolgarski kontingent ki iz dneva v dan raste. Minulega januarja so bolgarske garnizije organizirale predčasn timer upor, katerega je Gestapo zadušil. Zavezniško bombardiranje je še bolj razžarilo uporniški duh ljudstva.

Maja je Rusija zahtevala, da se odprejo novi konzulati in da se 50.000 nemških okupacijskih trup takoj odpokliče. Nemški pritisk je tedaj bil dovolj močan, da prišli na odstop neodločno vlado Božilova in jo zamenja s sedanjo vlado Ivana Bagrinova.

Kriza v bolgarski vladnih krogih postaja vse bolj ostra. Generali, ki so znani po svojih pro-nacističnih simpatijah, so se, ko so videli, da je vojna izgubljena, obrnili proti vladi. General Lukas, bivši vojni minister je priprl. General Bojdev, pred kratkim poveljnik Četrte armije v Skoplju, se je pridružil proti-nemškim silam.

Nepopularnost vlade je dosegla svoj vrhunec. V svojem govoru v Plovdivu, bolgarski minister trgovine, Hristo Vasilev, je nedavno priznal da je vlada v "spopadu v vsemi klasami". Ministerstvo propagande je za-

prto, zaradi ekonomije pravijo. Minister notranjih del, Aleksander Stanišev, je obljubil brezpogojno pomiloščenje vsem nekomunističnim partizanom in je pripravljen zaustaviti represalije proti njihovim obitelji. Protizidovski zakoni so olajšani.

Diplomatsko pretrganje Turčije z Nemčijo je pospešilo ta proces. Bolgarski oblastniki ne morejo več navedeti da so izolirani od zaveznikov, ter v nemogočnosti izgnati Nemce, ki po naj-novejših poročilih sami zapuščajo Bolgarijo. Bolgarski diplomati v Ankari in Švici poizkušajo dobiti zvezo z zavezniškimi poslanci, medtem ko so bolgarski delegati pred kratkim bili pri Maršalu Titu v Macedoniji z namenom da dosežejo sporazum. Sovjetskim zahtevam za konzulate je zadoščeno in bolgarski oblastniki se mučijo da bi si pridobili simpatije sovjetskih diplomatov.

Popolni bankrot pro-nacistične politike je priznan po samem Bagrinovu, ko je v že omenjenem govoru kritiziral prejšnjo vlado ker je zavlekla Bolgarijo v vojno "brez da vpraša ljudstvo". Bagrinov je tudi dejal, da je v Bolgariji ekonomski kaos, da se tam življenje temelji na nezakonitosti in da bol-

garski kmet, kateremu priporoča potrpljenje, nima niti srčice na sebi in je prisiljen da hodi bos. Bolgarski oblastniki so pregledali da je prišla zadnja ura. Ali oni še vedno upajo, da se jim bo posrečilo zadržati svoje položaje s kakšnim "a la Bado-glio pobotanjem".

Medtem je potrpljenje bolgarskega naroda, ko se bori proti Hitlerju in domačim izdajalcem bolj kot nobeden satelitski narod, doseglo svoj konec. Bolgari želijo mir in demokracijo za katero so se tako vztrajno borili. Oni želijo najpristnejše odnose s Rusijo, zahodnimi demokracijami, a prav posebno z novo Jugoslavijo. Dve največji narodni gibanji na Bolgarskem — levo zemljoradniško in delavski — ki sta danes opora Otačbene Fronte, sta za Južno-Slovansko federacijo kakršno zagovarja Tito. V takšni federaciji Macedonija bi bila federativna enota ter bi s tem bil odstranjen vzrok največjih trenj med Bolgarijo, Srbijo in Grčijo. Če Bolgarski narod dobi popolno svobodo da sam odloča o svoji bodočnosti, Bolgarska bo postala središče miroljubnega in demokratičnega Balkana.

Organizacija Jug. Partizanskih Taborišč v Egiptu

Po pismu datiranem 23. maja t.l., katero je g. Peter Antičević, tajnik enega od okrožnih odborov v El Shattu pisal svojemu prijatelju g. Jože Tomaševiću v Mont Ranier, Md., organizacijo taborišč jugoslovanskih partizanskih beguncem sestavljajo sledeči organi:

.....Osrednji odbor, ki nadzoruje sledeče okrožne odbore:

1.) Upravni — s sekcijami za poštno službo, statistiko partizansko stražo, sodišča in splošno administracijo.

2.) Ekonomski — s sekcijami za hrano, obleko, obutev, kantino in blagajno.

3.) Prosvetni — s sekcijami za šolski pouk, izobrazbo odraslih, verski pouk in športne aktivnosti.

4.) Tehniški — s sekcijami za jevna dela, logorske delavnice, vzdržavanje zgradb in regulacija prometa.

5.) Zdravstveni — s sekcijami za ustno propagando, umetniške aktivnosti in propagando skozi tisk.

Begunci so organizirali svoje lastno gledališče, ljudsko univerzo (za izobrazbo odraslih), osnovno šolo, višjo šolo, tečaje za tuje jezike in tečaje za nepismene.

V taborišču vlada vzorna disciplina, red in snaga. Posebno hvalevredna je snaga, če se vzame v ozir neznosno klimo žarke puščave v kateri se El Shatt nahaja, ter omejena količina vode, ki je ljudem na razpolago.

Domobranska podivjanost

Rojak Jack Bolha nam je poslal izrezek namreč članek, ki je bil pred nedavnim priobčen v "Enekoravnosti", in radi njegove vrednosti, ga ponatiskujemo za naše čitatelje.

V ljubljanski okolici se v zadnjih tednih odigravajo najhujši prizori izpriženosti slovenskih belogardistov pod firmo "domobranstva". Človek ne bi verjel tej podivjanosti, če bi ne pripovedovali o njej ljudje, ki se jim je posrečilo uiti iz domobranskih krepeljcev. Tak primer nam nudi izpoved tovarišice Angele Kumšetove iz Vrbljenja, ki je domobranskim rabljem ušla z morišča. Poleg nje so tam iste noči 27. januarja odpeljani še sedem oseb. Bili so: Martin Furlan najtrdnjejši kmet v vasi, ki je bil zaradi svoje poštenosti in močnatosti splošno priljubljen, njegova sestra Pavla, Kocjanova Micka in Lojzka, Franca Štrumbeljnova, mati osmih otrok, oče pa jim je umrl v internaciji. Ivana Lesica in Tekavčeva Micka, mati šestletnega otroka.

Domobranci jim niso mogli očitati drugega, kot da so sorodniki partizanov. Dobro zastražene so z vso naglico gnali proti šoli na Barju.

Med potjo so jih pretepali in jih zmerjali z kurbami. Pri barjanski šoli se jim je pridružil Skalar, ki je z užikom izjavil: "Sama znana imena!" Iz Mokarjeve trgovine so pripeljali še tri ženske iz Tomišlja. Ko je Skalar povezoval Martina Furlana in Jamčevu Pavlo, jima je posmehljivo dejal: "Sta mišlila, da vaju bo zvezal duhovnik, da vaju bom kar jaz."

Od tam so jih gnali dalje. Med potjo je skušal Furlan pobegniti, toda pri begu so ga pobili z mitraljezom. Ženske so med potjo pretepali, zmerjali in jim grozili z streljanjem. Skozi Rupnik, Lavrico in Skofljico so jih peljali v grad Lisičje. V grajski kape-li so jim razvezali roke in duhovnik jih je spovedal.

Ko so zaprosile za obhajilo, so ga surovo odklonili. "Kaj vam je potrebno!" "Ob eni čez polnoč so jih odgnali in postavili k zidu. Angela Kumšetova, ki je imela jasne slutnje, kaj ž njimi nameravajo, jim je dejala:

"Danes vi streljate nas, ni pa daleč dan, ko bodo drugi vas."

Požarjev iz Strahomerja je skočil k njej, jo začel pretepati in vpiti: "Tiho, prekleta k..."

Angela se je s težavo osvobodila vezi, delala pa se, kakor da jih ima še zvezane. Postavili so jo vstric s tremi drugimi. Za njimi so stali štirje domobranci.

Angela je v tisti strašni grozi pričakovanja najhujšega zbrala vse svoje moči in v zadnjem trenutku skočila v stran.

Nad žrtvami so zadržali mitraljezi mrtvaško pesem. Ko so zamrli kriki nedolžnih žrtv, se je kotalila po bregu navzdol, v rami pa jo je žgalo, ne da bi vedela, da je tudi ona ranjena. Odvrgla je plašč, sezula čevlje, in bežala — bežala stran od Ljubljane ter se tako rešila. Za vse dvomljivce o resničnosti domobranskega divjanja je postala Angela Kumšetova živa priča, ki bo kmalu v službi pravice in pravičnega masčevanja vseh nedolžnih in vse prestanih krljic.

Odsek Zveze Kanadskih Slovincem v Sudbury, priredi "Vinsko trgatve", dne 24. septembra v naših poznanih prostorih 322 Bessie St.

Zabavni odbor bo pripravil vse potrebno, da bo vinska trgatve res živahna in zabavna, katera nas bo obenem spomnila na pretekla leta, ko smo v rojstni domovini ob taki priložnosti slišali odmev našim narodnim pesmi iz vinskih gor, ob nedeljah pa vesela in družabna zabava.

Začetek ob 7 uri zvečer. Uljudno vabimo Slovence in Slovenke, kakor tudi soro-brate Hrvate, Srbe in druge Slovence, da se vdeležijo lepe jesenske zabave.

Odbor:
Tem potom naj naznanim,

Frank Zaic.

Junaška obramba Sevastopola

Spisal Podadmiral, F. Oktyabrsky

(Prevedel J. Smrke)

"Zopet nekaj blebečeš, tovariš Geraščenko, je odvrnil politični častnik. Boljše bo, da imaš oči odprte. Nemci so mirni sedaj, ampak moremo pričakovati napad vsako minuto.

Napad pride malo pozneje, je dejal Geraščenko brez da bi se sramoval.

Tam se še nič ne kregajo in ne prepirajo. Pred vsakim napadom pa je grozni dirindaj. Vedno se preganjajo, kateri ima za iti prvi proti nam. In dosedaj ni bilo slišati takega preganjanja, kot po navadi.

Neredno mnogoglasno rjovenje je nastalo in gosta veriga sovražnika je začela prihajati v psihološkem napadu.

Drži se sedaj Greščenko, je rekel politični častnik. "Da — da, je odvrnil Geraščenko v resnem tonu glasa, ter dodal v hitrem toku:

"Ampak vseeno moramo dobiti to ploščo stran od naših sosedov prej, predno je razbije bomba..."

Nato je padel za strojno puško in z neizglednim ciljem začel kositi sovražnika.

Topovi bombardirajo Sevastopol. Ob takih časih ulice so zapuščene. Celotni vojak niso od zunaj. In ordinančniki osobe tudi gre v zaklonišča in kritja, kjer že bode. Kajti ta čas je najbolj nevaren zaradi topniškega ognja. Skrijejo se ne da se boje, ampak ker imajo ukaze, da pridejo nazaj živi ter prenesejo njihove pošiljke. Zato je bilo še bolj čudno, da dan za dnevom ob tretji uri popoldne, bolj revno oblečena mlada žena, je hodila njeno pot doli po eni glavni ulici z šopom cvetlic v njeni roki. Ogibala se je granatnih kotanj, a ni polagala najmanjše paznje do granat leteti h nad glavo. Ta žena je vsaki dan hodila skozi mesto z občudovanjem vredno mirnostjo in ravnotežjem, noseč ogromen šop cvetja v njenih rokah, kakor kako zastavo.

Vsako je vedel da gre na pokopališče... Bilo je rečeno, da ime njenega soproga, je bilo eno najljubljenej imen v Sevastopolu. Ona je pri takih prilikah vedno odgovorila:

Moj soproj je tukaj... In tukaj bom jaz ostala...

Jaz je ne poznam in nisem nikoli govoril z njo. Ampak vem za gotovo, da celo oni, kateri so njej prigravali da zapusti mesto, so bili ponosni v globino svojega srca, da je ta neutrašena žena z cveticami ostala v Sevastopolu.

Ponosni so bili o stvarnosti, dabo strani — teh vojakov — neka ponižna ruska žena, katere ljubezen je bila tako velika, tako plemenita, je delila njihovo nevarnost. Bila je podobna vernosti njihovih žena; podobna prijateljstvu njihovih sester in podoba trdnosti njihovih mater.

Vsako jutro po napol razdejanih in po zanemarjenih mestnih parkih v dežju krogel in granat, nabirala cvetlice, ter jih povezala v šop in jih odnesla na grob svojega soproga.

Neki dan, potem ko se je obrnila na pot, katere vodi iz mesta na pokopališče, je videla, kako je ena skupina mornarjev pokopala enega svojih tovarišev, na dvorišču neke razbite hiše.

Mornarji so tam stali s sklonjeno glavo, držeč svoje čepice v rokah. Solze tihe žalosti, so napolnile oči, nekaterim od njih.

Šla je tam k njim...

Mlada žena je razdelila njen šop cvetja na dvoje. Nežno je položila eno polovico na prsi padleg mornarja. Potem je šla med razvalinami k nasprotni hiši, kjer je bilo videti klavir, kateri je po naključju ostal nedotaknjen. Začela je igrati "Čapinov pogrebni marš".

Mornarji so držali svoje avtomatične puške, kot navadno pri takih obredih ter stali nepremično do konca tega nenavadnega reguim —

Ko je mlada žena končala, eden mornarjev je prišel do nje in rekel:

Hvala tebi! Mi smo pokopali Kolja spodobno, po vojaški navadi z godbo. Dovolj da te spremljamo do groba tvojega soproga.

Mi vemo kje je... Naše postojanke so blizu tam... Tiho in enostavno je žena odgovorila: "Pojdmo tovariši."

In skupno so odšli...

Delavcu gotove tovarne, je bila dana naloga, da pomaga pri izpraznitvi družin na krov ladje. Nepričakovano je dobila ladja ukaz odpluti. Predno je mogel ta delavec s krova, je ladja odplula. Ker ni hotel zapustiti Sevastopol, je skočil iz ladje in priplaval na breg na delo ob pravem času.

V enem najhujšem bombardiranju mesta ravnateljica neke mestne prehranjevalne postaje in njena pomočnica niste vzeli kritje v zaklonišču, ampak ste odšli na delo kot po navadi, tako da ne bi trpelo mesto pomankanja v hrani. Predno so odšli, so se domenile, da gredo po različnih potih z namenom, če bi bila ena od njih ubita, bo druga nadaljevala delo brez prenehanja.

Na potu pa je kos od granate, zadel ravnateljico. Njena pomočnica je srečno prišla na mesto. Ena vžigalna bomba je padla na postajo. Ta junaška žena, je sama rešila postajo od ognja.

(Se nadaljuje prihodnjič)

VABILO NA VINSKO TRGATEV

Odsek Zveze Kanadskih Slovincem v Sudbury, priredi "Vinsko trgatve", dne 24. septembra v naših poznanih prostorih 322 Bessie St.

Zabavni odbor bo pripravil vse potrebno, da bo vinska trgatve res živahna in zabavna, katera nas bo obenem spomnila na pretekla leta, ko smo v rojstni domovini ob taki priložnosti slišali odmev našim narodnim pesmi iz vinskih gor, ob nedeljah pa vesela in družabna zabava.

Začetek ob 7 uri zvečer. Uljudno vabimo Slovence in Slovenke, kakor tudi soro-brate Hrvate, Srbe in druge Slovence, da se vdeležijo lepe jesenske zabave.

Odbor:
Tem potom naj naznanim,

Frank Zaic.

ČLANSTVU ZVEZE V KIRKLAND LAKE

Tem potom se naznanja članstvu odseka Zveze Kanadskih Slovincem, da se bo vršila redna seja dne 24. septembra ob 2 uri popoldan v prostorih br. Medosa, 87 Wood St.

Ker bo na dnevnem redu več važnih vprašanj posebno na podlagi zaključkov druge redne konvencije, je važno, da vsak član in članica za gotovo pride na sejo in se seznanji z našimi naloga-mi za bodoče delo.

Odbor:
Tem potom naj naznanim,

Frank Zaic.